

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Українська діаспора в міжнародних відносинах
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий інститут права. Кафедра історії
Розробник(и)	Власенко Валерій Миколайович
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	16 тижнів протягом 3-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг дисципліни становить 5 кред. ЄКТС, 32 год., з яких 32 год. становить контактна робота з викладачем (16 год. лекцій, 16 практичних занять)
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Вибіркова навчальна дисципліна для всіх освітніх програм
Передумови для вивчення дисципліни	Передумови для вивчення відсутні
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є досягнення сучасного, фундаментального мислення та системи спеціальних знань у галузі міграціології, основних етапів (хвиль) української еміграції до країн Європи, Америки та Австралії й особливостей політичного, соціально-економічного та культурно-освітнього розвитку західної та східної української діаспори, її заходи на міжнародній арені.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Теоретико-методологічні засади курсу. Перша і друга хвилі еміграції
Суть понять міграція, еміграція, діаспора. Типологія діаспори. Українська еміграція. Причини еміграції. Перша і друга хвилі еміграції. Напрямки еміграції. Політичні центри еміграції. Державний центр УНР. Діяльність еміграції на міжнародній арені.

Тема 2 Третя і четверта хвилі еміграції Причини, характер, особливості і напрямки еміграції. Політичні центри еміграції. Українська Національна Рада. Уряд УНР в еміграції. Діяльність на міжнародній арені. Взаємини із емігрантами інших хвиль. Організаційна структура. Всесвітні й регіональні українські організації. Акції на міжнародній арені.
Тема 3 Західна діаспора. Українці в сусідніх державах Українці в Польщі. Діаспора в Румунії. Українці у Словаччині. Діаспора в Угорщині. Громадські організації. Українська преса. Освіта. Акції на міжнародній арені.
Тема 4 Українці в Західній Європі Діаспора в Німеччині та Великобританії. Українці у Франції, Італії та Ватикані. Центри україністики. Українська церква. Наукові і громадські організації. Відносини з Україною.
Тема 5 Українці в Центральній та Південно-Східній Європі Діаспора в Чехії. Українці на Балканах (Болгарія, Боснія і Герцеговина, Македонія, Сербія, Словенія, Хорватія). Центри україністики. Українська преса. Громадські організації. Українська освіта. Діаспора й Україна.
Тема 6 Українці в США та Канаді Кількість, регіональне розташування. Громадські, наукові і культурні організації. Видатні американці і канадці українського походження. Лобювання інтересів України.
Тема 7 Українці в Латинській Америці, Азії та Австралії Кількість, регіональне розташування. Організаційна структура. Центри україністики. Видатні українці. Взаємини з Україною. Лобювання її інтересів.
Тема 8 Східна діаспора. Українці в пострадянських країнах Кількісні показники. Регіональне розміщення в РФ. Українці в Білорусі, Молдові, країнах Балтії. Діаспора в Середній Азії та Закавказзі. Взаємини з Україною.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	Знати сутність, специфіку, місцеперебування й основні проблеми української діаспори, її громадсько-політичні та культурно-освітні центри.
РН2	Виявляти, аналізувати й узагальнювати інформацію про зарубіжне українство.
РН3	Визначати специфіку східної і західної української діаспори
РН4	Пояснювати діяльність української діаспори на міжнародній арені, оцінити її місце у глобалізованому світі, світовій культурі та цивілізації.

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності

7.1 Види навчальних занять

Тема 1. Теоретико-методологічні засади курсу. Перша і друга хвилі еміграції

Лк1 "Теоретико-методологічні засади курсу. Перша і друга хвилі еміграції" (денна) Суть понять міграція, еміграція, діаспора. Типологія діаспори. Українська еміграція. Причини еміграції. Перша і друга хвилі еміграції. Напрямки еміграції. Політичні центри еміграції. Державний центр УНР. Діяльність еміграції на міжнародній арені.
Пр2 "Теоретико-методологічні засади курсу. Перша і друга хвилі еміграції" (денна) Діаспора. Східна і західна діаспори. Соціально-демографічні характеристики діаспори. Діаспора як політичне явище. Історіографія української діаспори. Перша хвиля української еміграції. Країни-реципієнти. Друга хвиля еміграції. Країни-перебування. Політичні центри, партії та організації еміграції. Емігрантська преса. Музей визвольної боротьби України. Провінційні осередки еміграції. Українська еміграція і Ліга Націй.
Тема 2. Третя і четверта хвилі еміграції
Лк3 "Третя і четверта хвилі еміграції" (денна) Причини, характер, особливості і напрямки еміграції. Політичні центри еміграції. Українська Національна Рада. Уряд УНР в еміграції. Діяльність на міжнародній арені. Взаємини із емігрантами інших хвиль. Організаційна структура. Всесвітні й регіональні українські організації. Акції на міжнародній арені.
Пр4 "Третя і четверта хвилі еміграції" (денна) Друга світова війна та її наслідки. Міжнародні організації допомоги біженцям. Економічні, культурні, освітні, молодіжні організації еміграції. Преса. Політичні центри еміграції. Політико-ідеологічні середовища еміграції. Четверта хвиля еміграції. Напрямки еміграції. Українська преса. Підтримка еміграцією України на міжнародній арені. Світовий конгрес українців. Європейський конгрес українців. Українська всесвітня координаційна рада. СУМ. НТШ. УВАН.
Тема 3. Західна діаспора. Українці в сусідніх державах
Лк5 "Західна діаспора. Українці в сусідніх державах" (денна) Українці в Польщі. Діаспора в Румунії. Українці у Словаччині. Діаспора в Угорщині. Громадські організації. Українська преса. Освіта. Акції на міжнародній арені.
Пр6 "Західна діаспора. Українці в сусідніх державах" (денна) Автохтонні українські землі в Польщі. Уряд УНР в Польщі. Операція «Вісла». Переплетіння ідентичностей. Подвійна лояльність. Територіальне розташування української меншини. Організації українців. Автохтонні українські землі в Румунії. Територіальне розташування. Організоване життя меншини. Автохтонне українське населення у Словаччині. Пряшівщина. Освіта. Україністика. Русиністика. Українські організації. Посольство УНР в Угорщині у 1919-1923 рр. Громадські організації. Україністика.
Тема 4. Українці в Західній Європі
Лк7 "Українці в Західній Європі" (денна) Діаспора в Німеччині та Великобританії. Українці у Франції, Італії та Ватикані. Центри україністика. Українська церква. Наукові і громадські організації. Відносини з Україною.

Пр8 "Українці в Західній Європі" (денна) Українці в історії Німеччини. Українське посольство у 1918-1921 рр. Політичні організації. Культура, освіта, наука, преса українців. Українська церква. Українці в історії Великобританії. Українська інформаційна служба. Громадські організації. Українці в історії Франції. Дипломатичне представництво УНР в Парижі. Політичні організації. Українська бібліотека ім. С. Петлюри. Громадське життя. Надзвичайна дипломатична місія УНР в Італії (1919-1921). Український католицький університет. Громади.
Тема 5. Українці в Центральній та Південно-Східній Європі
Лк9 "Українці в Центральній та Південно-Східній Європі" (денна) Діаспора в Чехії. Українці на Балканах (Болгарія, Боснія і Герцеговина, Македонія, Сербія, Словенія, Хорватія). Центри україністики. Українська преса. Громадські організації. Українська освіта. Діаспора й Україна.
Пр10 "Українці в Центральній та Південно-Східній Європі" (денна) Етапи формування діаспори. Карпатська Україна. Державні інституції Уряду УНР в еміграції. Україністика. Громадські організації. Культура. Освіта. Преса. Сучасні оstarбайтери. Українська і русинська громади. Представництво в органах влади та самоврядування. Центри українознавства. Освіта і преса українсько-русинської громади. Відомі українці в історії Болгарії. М. Драгоманов. Українське посольство в Болгарії (1918-1921). Надзвичайна дипломатична місія УНР у Греції (1919-1920).
Тема 6. Українці в США та Канаді
Лк11 "Українці в США та Канаді" (денна) Кількість, регіональне розташування. Громадські, наукові і культурні організації. Видатні американці і канадці українського походження. Лобіювання інтересів України.
Пр12 "Українці в США та Канаді" (денна) Заселення. Території проживання. Кількість українців в США та Канаді. Політична структурованість еміграції. Політичні партії. Кредитні спілки. НТШ. УВАН. Український інститут Америки. Українська преса. Українська церква. Україністика в університетах. Видатні українці. Світові українські організації в Америці.
Тема 7. Українці в Латинській Америці, Азії та Австралії
Лк13 "Українці в Латинській Америці, Азії та Австралії" (денна) Кількість, регіональне розташування. Організаційна структура. Центри україністики. Видатні українці. Взаємини з Україною. Лобіювання її інтересів.
Пр14 "Українці в Латинській Америці, Азії та Австралії" (денна) Хвилі еміграції до Латинської Америки. Місця компактного проживання. Громадські, культурні, молодіжні організації. Преса. Освіта. Українська церква. Хвилі еміграції до Австралії. Місця компактного проживання. Громадське життя. Українці в Японії. Хвилі еміграції до Китаю. Українці в Маньчжурії, Шанхаї, Цяньцзині та Ціндао.
Тема 8. Східна діаспора. Українці в пострадянських країнах

Лк15 "Східна діаспора. Українці в пострадянських країнах" (денна) Кількісні показники. Регіональне розміщення в РФ. Українці в Білорусі, Молдові, країнах Балтії. Діаспора в Середній Азії та Закавказзі. Взаємини з Україною.
Пр16 "Східна діаспора. Українці в пострадянських країнах" (денна) Хвилі переселення. Дані дореволюційних, союзних і всеросійських переписів. Причини зменшення кількості українців. Слобожанщина. Кубань. Сірий Клин. Зелений Клин. Українці в Москві та Петербурзі. Образ українця й України у російських ЗМІ, мистецтві та кіно. Українці в Білорусі, Молдові, країнах Балтії, Середньої Азії та Закавказзя.

7.2 Види навчальної діяльності

НД1	Підготовка до практичних занять
НД2	Підготовка до поточного та підсумкового контролю
НД3	Підготовка мультимедійних презентацій

8. Методи викладання, навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Інтерактивні лекції
МН2	Проблемний семінар
МН3	Метод демонстрацій

Лекції надають студентам теоретичну основу знань про міграцію як притаманний людству компонент його історії, українську еміграцію як складову цього процесу та українську діаспору як зарубіжне українство, що розширює освітній компонент вузькоспеціалізованої підготовки фахівців негуманітарного профілю (РН 1). Лекції доповнюються семінарськими заняттями, які надають студентам можливість застосовувати теоретичні знання на практичних прикладах (РН 2 та РН 3). Демонстрація презентацій передбачає ідентифікацію країн перебування української діаспори, її акцій на міжнародній арені, видатних зарубіжних українців (результати навчання РН 1, РН 2, РН 3, РН 4). Самостійному навчанню сприятиме підготовка до лекцій, семінарських занять, а також робота над презентацією для представлення групі та її обговорення. Під час підготовки презентації студенти розвиватимуть навички комунікативного спілкування, критичного та аналітичного мислення, синтезу навчальної теорії та практичних дій.

- участь в груповій роботі; - участь в конкурсах, олімпіадах, наукових симпозіумах тощо; - критична оцінка літератури; - виконання творчих завдань.

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Шкала оцінювання ECTS	Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
-----------------------	------------	---	------------------------------------

A	Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
B	Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
C	Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$
D	Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
E	Виконання задовольняє мінімальні критерії	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$
FX	Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$35 \leq RD < 59$
F	Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 34$

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

МФО1	Опитування та усні коментарі викладача за його результатами
МФО2	Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань
МФО3	Захист презентацій та рефератів

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

МСО1	Опитування
МСО2	Звіт за результатами виконання практичних робіт
МСО3	Реферат (підготовка, презентація, захист)
МСО4	Оцінювання письмових робіт

Контрольні заходи:

3 семестр		100 балів
МСО1. Опитування		40
	усне опитування	40
МСО2. Звіт за результатами виконання практичних робіт		20
	звіт-конспект	20
МСО4. Оцінювання письмових робіт		40
	додатковий семестровий контроль	40

Контрольні заходи в особливому випадку:

3 семестр		100 балів
МСО2. Звіт за результатами виконання практичних робіт		30
	звіт-конспект	30

МСО3. Реферат (підготовка, презентація, захист)		30
	захист реферата	30
МСО4. Оцінювання письмових робіт		40
	додатковий семестровий контроль	40

Оцінювання протягом семестру проводиться у формі усних (40 балів) і письмових (40 балів) опитувань та індивідуальних презентацій (20 балів). Всі роботи повинні бути виконані самостійно. Після вивчення дисципліни проводиться додатковий семестровий контроль, який проводиться в письмовій формі.

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання

10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Козак С. Історія української діаспори: У 3 т. Київ: Ярославів вал, 2018.
2	Власенко В. М. 4713 Методичні вказівки до практичних занять та питання для самостійної роботи з курсу "Українська діаспора: історія і сучасність" [Електронний ресурс] : для студ. спец. 032 "Історія та археологія". Суми : СумДУ, 2020. 40 с.
Допоміжна література	
3	Дрозд Р., Гальчак Б., Мусієнко І. Історія українців у Польщі в 1921-1989 роках : монографія. Харків : Золоті сторінки, 2013. 272 с.
4	Енциклопедія історії України. Т. : Україна – українці. Кн. 1 / Гол. редкол. В.А. Смолій. Київ : Наук. думка, 2018. 608 с.
5	Енциклопедія української діаспори. Т. 1. Сполучені Штати Америки. Книга 2: Л-Р / Маркус В. (гол. ред.). Нью-Йорк-Чикаго: НТІШ в Америці, 2012. 348 с.
6	Закордонне українство: сутність, структура, самоорганізація. Підручник / В. Б. Євтух, А. А. Попок, В. П. Трошинський, та ін. Київ: Альтерпрес, 2011. 304 с.
7	Ідзьо В. Українська діаспора в Росії, українсько-російські взаємовідносини: історія, наука, релігія. Львів: Вид-во Університету «Львівський Ставропігійон», 2015. 240 с.
8	Рогожа М. М. Історія української діаспори: навч. посібник. Умань: ПП Жовтий О. О., 2011. 150 с.
9	Ціпко С. Українці в Аргентині (1897-1950): творення громади. Київ: Дуліби, 2015. 280 с.
10	Ярошко О.З. Місце української діаспори в зовнішній політиці держави походження: теорія і практика. Київ : Друкарня Прінт Квік, 2011. 15 с.

13	Emigration and Diaspora Policies in the Age of Mobility [Електронний ресурс] / edited by Agnieszka Weinar. Cham : Springer International Publishing, 2017. 260 p.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
12	Diasporiana.org.ua [Електронна бібліотека]. URL: https://diasporiana.org.ua/